

מדת בדת

לע"נ מרן רבי חיים בן רבי
נפתלי צבי יהודה ברלין זצוק"ל
הערות והנצחות טל' 0548449853 או מייל
MABADAF12@GMAIL.COM

גליון 166 פרשת האזינו תשע"ז

שיעור חזק חיוני בדרך קצרה

נזיר לד-מ

בריבוי ומיעוט, שכתוב מיין ושכר יזיר למעט, ומכל אשר יעשה מגפן היין מרבה וריבה הכל ומיעט רק זמורות, ורבנן למדו בפרט וכלל ופרט, מיין ושכר יזיר פרט, מכל אשר יעשה מגפן היין כלל, מחרצנים ועד זג פרט, פרט וכלל ופרט לומדים כעין הפרט וכמו שהפרט הוא פרי ופסולת פרי כך הכלל הוא פרי ופסולת פרי, ואין לומר שכמו שהפרט הוא פרי גמור כך הכלל, כי אם כן מה הניח הפסוק שלא כתבו שכתוב ענבים לחים ויבשים וכתוב יין וחומץ כלול בו, א"כ בא לרבות פרי ופסולת פרי, ומה שכתוב מחרצנים ועד זג בא ללמד שבפרט וכלל לא דנים כעין הפרט אלא הכלל מוסיף על הפרט עד שהפסוק מוסיף פרט כמו בנזיר, ולכאורה פסולת פרי הכוונה חומץ ופרי בא לרבות גוהרקי שהם ענבים קטנים בין הגדולים, אף כל של פסולת פרי אמר רב כהנא שבא לרבות ענבים שהתליעו, ועד זג אמר רבינא שבא לרבות דבר הקרוש שבין הזג והחרצן שעושים ממנו שמרים.

דף לה ור"א בן עזריה במשנתנו שלומד מוחרצנים ועד זג שחייב רק כשאכל ב' חרצנים וזג לא למד את הפרט כמו בברייתא אלא הוא סובר כר"א שלמד במיעוט וריבוי, או שהוא למד כרבנן ובכ"ז לומדים מזה עוד פרטים ממה שהתורה כתבה את זה בנפרד אחרי הכלל ולא עם שאר הפרטים, אלא כדי ללמוד בכלל ופרט וממה שהתורה לא כתבה חרצנים ועד זגים או חרצן ועד זג, למד ר"א בן עזריה שהחשוב הוא בב' חרצנים וזג אחד.

ר"א שלמד בנזיר ריבוי ומיעוט הוא למד פרט וכלל ופרט מהפסוק וכי יתן איש אל רעהו חמור או שור או שה פרט, וכל בהמה כלל לשמור חזר ופרט, ודנים פרט כלל ופרט כעין הפרט, ור"א אומר שהוא למד את זה מהפסוק ואם מן פרט, הצאן כלל, כבשים ועיזים פרט, ודנים פרט וכלל ופרט כעין הפרט, ור"א יהודה מדיסקרתא מקשה שנלמד מהפסוק ואם מן פרט הבהמה כלל בקר וצאן פרט, ודנים כעין הפרט, אמר רבא שמהפסוק של בקר אין ללמוד כי ניתן לומר שהבהמה כולל חיה, עמוד ב אמר רב יהודה שלא יתכן לכלול חיה כי כתוב בקר וצאן וזה פרט וכלל ופרט שדנים כעין הפרט ופשוט שאין חיה בכלל, אלא יש ללמוד מהפסוק ונתת הכסף בכל אשר תאווה נפשך שזה כלל, בבקר ובצאן וביין ובשכר פרט, ובכל אשר תשאלך נפשך כלל, ודנים כעין הפרט, וכמו שהפרט כולל דבר שהוא פרי שיצא מפרי וגם גידולי קרקע, כך יש ללמוד מה שדומה

דף לד המשנה אומרת שבהרתיע לאחוריו אינו נזיר ומשמע שאם הגיע לפנינו הוא נזיר, ולר' טרפון ודאי אינו נזיר שהרי בשעה שנזר הוא לא ידע מי הוא, שר' יהודה אמר בשם ר' טרפון שאלו שהתערבו במשנתנו אין אחד מהם נזיר כי הנזירות נתנה להפלאה, אלא זה דעת ר' יהודה בכרי ששנינו שאם אמר הריני נזיר על מנת שיש בכרי הזה מאה כור ומצא שנגנב או אבד, לר"ש אסור ור' יהודה מתיר שר"ש סובר שאם לא היה נגנב אולי היה בו ק' כור והיה נזיר לכן גם כשנגנב הוא נזיר, וגם כאן הוא נזיר כי אולי זה אכן פלוני, ור' יהודה סובר שספק נזירות להקל.

משנה אם ראה כוי ואמר הריני נזיר שזה חיה הריני נזיר שאינו חיה הריני נזיר שזה בהמה הריני נזיר שאינו בהמה הריני נזיר שזה לא חיה ולא בהמה הריני נזיר שאחד מכם נזיר הריני נזיר שאין אחד מכם נזיר הריני נזיר שכולכם נזירים הרי כולם נזירים. גמרא יש ששונה במשנה ט' נזירים ויש ששונה ט' נזירות של אדם אחד, אך לכאורה הצד של ט' נזירים מובן שהיו בני אדם נוספים שכל אחד התפיס נזירות, אך לכאורה אין יתכן שיהיה ט' נזירות באדם אחד שאמנם שש הראשונים שייכים שזה חיה או בהמה או לא זה ולא זה או שזה אחד מהם, אך אין שייך שאחד מכם או שאין אחד מכם או שכולכם הרי מדובר באותו אדם, ורב ששת מעמיד שהוא אמר הריני נזיר ונזירות הכל עלי שכל מה שמתחלק בנזירות זו יהיה עלי.

פרק שלושה מינין

משנה איסור נזיר כולל ג' מינים: טומאה, תגלחת, והיוצא מהגפן, וכל היוצאים מהגפן מצטרפים זה עם זה, וחייב רק כשאכל מהענבים כזית, עמוד ב למשנה ראשונה חייב רק כששתה רביעית יין, ור"ע סובר שגם אם שרה פת ביין ויש בה כדי לצרף כזית חייב, וחייב על יין בפני עצמו וענבים בפני עצמם ועל חרצנים בפני עצמם, ולר"א בן עזריה חייב רק כשאכל ב' חרצנים וזג, לר' יהודה חרצנים זה הקליפה החיצונה והזגים הם בפנים, ולר' יוסי החיצונים הם זגים והפנימי הם חרצנים והסימן לכך זוג של בהמה שהחיצון הוא זג והפנימי ענבל. גמרא משמע במשנה שרק יוצא מהגפן אסור אך גפן עצמו מותר וזה לא כר"א שאומר שגם עלים ולולבים אסורים, וללישנא בתרא הדיוק הוא מהסיפא שכתוב שחייב רק כשאוכל כזית מהענבים ומשמע שמהגפן עצמה לא וזה לא כר"א שסובר שלומדים את האיסור

דף לז ואם נאמר שהיתר מצטרף לאיסור ניתן להסביר שמקילים כי החולין הם הרוב, אך אם יש צירוף בכדי אכילת פרס לא מועיל שהחולין הוא הרוב, אמר רב דימי שאין להקשות מתרומה בזמן הזה שהיא מדרבנן,

אביי הקשה מדוע למדו ממשרת שההיתר מצטרף לאיסור אולי זה בא ללמד שאסור מצד טעם כעיקר, ואמנם אביי הקשה לעיל מכל הברייתות ועכשיו הוא מסכים ללמוד מנזיר, ויש לומר שאחרי שרב דימי תירץ את הברייתות הקשה אביי שנאמר שמהפסוק של נזיר ילמדו לטעם כעיקר וכן שנו בברייתא שממשרת לומדים לטעם כעיקר וכן בשאר איסורים בתורה שאם שרה ענבים במים ויש בהם טעם יין חייב ולומדים שאר איסורים בק"ו שאם בנזיר שאין איסורו איסור עולם ואינו אסור בהנאה ויש היתר לאיסורו נאסר הטעם כעיקר, ק"ו שכלאי הכרם שאסורים לעולם ואסורים בהנאה ואין היתר לאיסורם שיאסור טעמם את העיקר, וכן יש ללמוד בערלה שדומה בשני דברים לכלאיים, אמר תלמיד אחד לאביי שר' אבהו אמר רק לדעת ר"ע, אך אין לומר שלומדים את זה מר"ע של המשנה שאומר שנזיר ששרה פתו ביין ויש בו לצרף כזית חייב, כי ניתן לומר שחייב כי יש כזית בעין ובא להוציא מדעת ת"ק שצריך שיעור רביעית, אלא הכוונה לדברי ר"ע בברייתא שאומר שנזיר ששרה פתו ביין ואכל כזית מפת ומיין חייב, ורב אחא בר רב אויא שאל את רב אשי לדעת ר"ע שמנזיר לומדים שהיתר מצטרף לאיסור מהיכן לומדים טעם כעיקר, אמר רב אשי שלומדים מבשר וחלב שזה רק טעם ובכ"ז אסור, ולרבנן אין ללמוד משם כי זה חידוש שחדשה תורה, ואין לומר שהחידוש הוא שכל אחד מותר בפני עצמו אך נאסרו בתערובת כי מצאנו גם בכלאיים שמותרים כל אחד בפני עצמו ואסורים בתערובת, אלא החידוש הוא שגם אם שרו בשר בחלב יום שלם זה מותר ואם בשלום יחד מעט זמן נאסרו, אך לפ"ז גם ר"ע לא למד מבשר וחלב שזה חידוש עמוד ב' אלא הוא לומד מגיעולי עכו"ם שהתורה אמרה כל אשר יבא באש תעבירו באש וזה רק טעם שיש בכלים והתורה אסרה, ורבנן לא למדו משם כי זה חידוש שבכל התורה נותן טעם לפגם מותר וכאן אסור, אך לכאורה לפ"ז גם ר"ע לא ילמד משם כי זה חידוש, ואמר רב הונא בר חייא שהתורה אסרה רק קדירה שבשלו בה באותו יום והטעם אינו פגום ורבנן סוברים שגם בבת יומא יש קצת פגם.

רב אחא בר רב אויא שאל את רב אשי לר"ע שלומד ממשרת שהתר מצטרף לאיסור שנלמד משם לכל התורה אמר רב אשי שנזיר וחטאת הם ב' כתובים שבאים כאחד ואין מלמדים, שכתוב בחטאת כל אשר יגע בבשרה יקדש ואין לומר גם כשלא בלע כי כתוב

לזה, אך קשה שאם כל כלל ופרט וכלל לומדים כעין הפרט מה בא הכלל האחרון לרבות, ויש לומר שהוא בא להוסיף כל מה שדומה לו, וכן יש להקשות בכל פרט וכלל ופרט מה בא הפרט השני למעט, ויש לומר שלולא הפרט השני זה היה כלל שמוסיף על פרט, וההבדל בין כלל ופרט וכלל לפרט וכלל ופרט למרות שמשניהם לומדים כעין הפרט, אלא שבשני כללים מרבים כל מה שדומה לפרט אפילו מצד אחד, ואילו בפרט וכלל ופרט לומדים רק מה שדומה לו מב' צדדים וההבדל בין מיעט וריבה לפרט וכלל, שמפרט וכלל מרבים בנזיר אפילו עלים ולולבים, ואילו במיעט וריבה לומדים רק לולבים ולא עלים.

ר' אבהו אומר בשם ר' יוחנן שבכל איסורי התורה אין ההיתר מצטרף לאיסור חוץ מאיסורי נזיר שהתורה כללה במשרת,

דף לו זעירי אומר שגם באיסור של הקטרת שאור ההיתר מצטרף עימו, ולכאורה זה כר"א שלומד מכל שאור, אך לפ"ז גם בחמץ שכתוב כל גם יש לרבות שהיתר מצטרף לאיסור, וזעירי בא להוציא מדעת אביי שיש הקטרה פחות מכזית קמ"ל שצריך שיעור אך ההיתר מצטרף, וכשרב דימי אמר שמועה זו הקשה לו אביי שכתוב שאם היה מקפה של חולין ועליו שום ושמן של תרומה ונגע טבל יום במקצתו פסל רק מקום מגעו, והקשו ע"ז מדוע מקום מגעו פסול ואמר רבה בר בר חנה בשם ר' יוחנן שהטעם הוא מכיון שזר לוקה ע"ז בכזית עמוד ב' ולכאורה טעמו שההיתר מצטרף לאיסור, דחה רב דימי שמדובר באופן שיש כזית בכדי אכילת פרס, שאל אביי וכי צירוף של זמן אכילת פרס מועיל לחייב מדאורייתא אמר רב דימי שכן, והקשה אביי לפ"ז מדוע חלקו חכמים על ר"א בכותח הבבלי אולי יש שם צירוף בכדי אכילת פרס, אמר רב דימי שאין בכותח כזית בכדי אכילת פרס שאם אוכלו כמו שהוא דעתו בטלה אצל כל אדם שלא אוכלים אותו בבת אחת, ואם אוכלו בטיבול אין בזה צירוף של אכילת פרס, והקשה אביי מהברייתא שהיו ב' מדוכות אחת של תרומה והשניה של חולין ולפניהם היו ב' קדירות אחת של תרומה ואחת של חולין ונפל מאלו לאלו שתיהן מותרות שאומרים שמהתרומה נפל לתרומה ומהחולין לחולין, ואם נאמר שכזית בכדי אכילת פרס הוא מדאורייתא מדוע מקילים לומר שנפל היתר להיתר, אך אם נאמר שמדאורייתא היתר מצטרף לאיסור גם קשה מדוע מקילים אלא אין להוכיח משם כי תרומת תבלין מדרבנן, והקשה אביי מהברייתא שהיו ב' קופות של תרומה ושל חולין ולפניהם ב' סאים של תרומה ושל חולין ונפלו אלו לאלו תולים שמהחולין נפל לחולין ומהתרומה נפל לתרומה ואם נאמר שאסור בכדי אכילת פרס מדוע מקילים בכך,

עמוד ב לת"ק לא לומדים איסור שתיה בניזור מאיסורי אכילה, ולר"ע כיון שכתוב וענבים לחים ויבשים לא יאכל לומדים כמו שאכילה בכזית כך בשתיה חייב בכזית.

כתוב בברייתא שלומדים מהפסוק וענבים לחים ויבשים לא יאכל לחייב על כל אחד בפני עצמו ולומדים מזה לכל איסורים שכמו שכאן זה מין אחד וב' שמות וחייב על כל אחד, כך בכל איסורים, וכאן הכוונה שחייב גם על יין חדש וענבים שהם מין אחד אך הן ב' שמות.

אביי אומר שאם אכל חרצן לוקה ב' אכל זג לוקה ב' ואם אכל חרצן וזג לוקה ג' גם על מכל אשר יעשה מגפן היין, ורבא סובר שלוקה רק אחד שלא לוקים על לאו שבכללות, ורב פפא מקשה מברייתא שלר"א אם הנזיר שתה יין כל היום לוקה אחד, ואם התרו בו אל תשתה אל תשתה והוא שתה חייב על כל אחד ואם אכל ענבים לחים ויבשים חרצנים וזגים וסחט אשכול של ענבים ושתהו לוקה חמש, ולאביי צריך ללקות שש גם על מכל אשר יעשה מגפן היין, ויש לומר שהתנא שייר ושייר גם בל יחל דברו אך לכאורה זה לא נקרא שיור כי זה שיין גם במקום אחר לענין נדר, אך רבינא מפרזקיא אומר שהתנא שייר את הענבים של בין הביניים, אלא אמר רב פפא שאכן לא כתוב בברייתא חמש,

דף לט ואף שרב פפא שאל שכתוב חמש אלא שרב פפא חשב שאביי לא אמר את זה מקבלה והוא חזר בו ולא ידע שהוא כן למד כן מקבלה והוא לא חזר בו.

ר' יוסי לומד במשנה שהחיצון זג והפנימי חרצן, ורב יוסף אומר שהתרגום מפורצנין ועד עיצורין זה כדעת ר' יוסי.

משנה סתם נזירות ל' יום ואם גילח או שגילח והוא לסטים סתר ל' יום נזיר שגילח בזוג או תער או ספסף ותלש כל שהוא משערו חייב. **גמרא** הסתפקו אם השיער גדל ממקום חיבורו בבשר או בסופו, והנ"מ אם גילח והוא לסטים והשאירו בו שיער כדי לכוף ראשו לעיקרו, שאם השיער גדל ממקום הבשר א"כ הלסטים לקחו לו את שיער נזירותו וסתר את נזירותו, אך אם השיער גדל בסופו א"כ הם השאירו בו את מה שנזר בו, ולכאורה יש להוכיח מביצי הכינים שנמצאים בעיקר השערה, שאם נאמר שהשער גדל מתחת א"כ הם היו צריכים להיות בראש השערה, ויש לומר שאמנם השיער גדל מעיקרו אך בגלל חיותם היא גולשים לעיקר השיער, אך לכאורה יש להוכיח מכינה שמתה שנשאת בעיקר השיער וודאי אינה גולשת לעיקר השיער, ויש לומר שבגלל שאין בה חיות היא לא נאחזת בשיער שגדל, ולכאורה יש להוכיח מהבלורית של הכושיים שכשמגדלים את השיער בקליעה זה רפוי קרוב לראש, ויש לדחות

בבשרה עד שיבלע וכתוב יקדש שנעשה כמוה שאם היא פסולה פסול הבשר ואם הוא כשר יאכל כחמור שבה, ורבנן למדו משם כיון שצריך את שני הפסוקים שנזיר לא היינו לומדים מקדשים שרק בקדשים מחמירים, וקדשים לא היינו לומדים מנזיר שהתורה החמירה באיסורו שאפילו חרצן נאסר לו, אך ר"ע סובר שאמנם נזיר לא לומדים מחטאת אך חטאת ניתן ללמוד מנזיר שהרי את כל האיסורים בתורה לומדים מנזיר, ורבנן סוברים שבחטאת ההיתר מצטרף לאיסור ולא לומדים חולין מקדשים, וממשרת של נזיר לומדים טעם כעיקר, אך ר"ע סובר שחטאת ונזיר הם היתר שמצטרף לאיסור ולא לומדים מהם כי הם ב' כתובים שבאים כאחד, רב אשי שאל את רב כהנא מהברייתא שלומדים מכל אשר יעשה מגפן היין שאיסורי נזיר מצטרפים זה עם זה ואם לר"ע ההיתר מצטרף לאיסור ק"ו שאיסור מצטרף לאיסור אמר רב כהנא שהיתר מצטרף עם איסור רק בבת אחת אך איסור מצטרף אפילו כשאוכלם בזה אחר זה,

דף לח ולדעת ר"ש שאין דין שיעור ולא צריך לצרף לומדים מכל אשר יעשה שנעשה נזיר רק כשנוזר מכולם.

ר' אבהו אומר בשם ר"א שבכל שיעורי רביעית בתורה אין התר מצטרף לאיסור מלבד בניזיר שהתורה אמרה משרת, ולר' יוחנן לעיל אפילו איסורי אכילה של נזיר מצטרפים עם היתר אך לר' אבהו רק משקין מצטרפים.

ר"א אומר שיש בתורה עשר רביעיות, ורב כהנא אחז בידו ה' אדומות וה' לבנות, ה' אדומות סימנם נזיר ועושה פסח שהורו במקדש ומתו, רביעית יין של נזיר, עושה פסח שרב יהודה אמר בשם רב שד' כוסות שיעורם ברביעית, שהורו שאם שתה רביעית יין לא יורה, במקדש שמי ששתה יין ונכנס למקדש חייב מיתה, ומתו, שרביעית דם היוצאת מב' מתים מטמאה באוהל שכתוב ועל כל נפשות מת לא יבא, ה' רביעיות לבנות סימנם חלה נזיר מצורע שנפסלו בשבת, חלת, רביעית שמן לחלה, נזיר רביעית שמן לקרבן נזיר, מצורע רביעית מים לטהרת מצורע, שנפסלו שמשקים טמאים פוסלים את הגויה מאכילת תרומה ברביעית ושאר השופכים ברביעית, ולכאורה יש עוד רביעיות כגון רביעית מים לנטילת ידים לאחד ולא לשנים, ויש לומר שר"א לא מנה דבר שתלוי במחלוקת ולכן לא מנה מה שכתוב לענין סוטה שהביא פילי של חרס ונתן לתוכה מהכיוור חצי לוג מים ולר' יהודה רביעית, וכן לענין עביט של מי רגלים שכתוב כמה הוא נותן לתוכה כל שהוא ולר' זכאי רביעית, ואמנם ניתן למנות רביעית מים שמועיל למקוה, אך כיון שרבנן בטלו דין טבילה ברביעית לכן ר"א לא מנה את זה.

מהשני והצד השווה בהם שטעונים תגלחת והיא בתער, אך רבא מברניש אמר לרב אשי שניתן לפרוך על הצד השווה עמוד ב שאין בנזיר ולויים קרבן בדלות, ואילו במצורע יש קרבן שונה בדלות, ורבא בר משרשיא הקשה לרבא שבתחילה התנא אומר שלא לומדים נזיר שהוא קל ממצורע החמור להחמיר ואח"כ אומר התנא שלומדים מהדין ובסוף לא לומדים מהדין, אמר לו רבא שבתחילה התנא דיבר לדעת רבנן שלא לומדים נזיר ממצורע ובסיפא זה כר"א שלומדים מנזיר שלרבנן חייב בהשחתת זקן רק כשמגלח בתער ואם גילח במלקט ורהיטני פטור ולר"א חייב גם במלקט ורהיטני, שרבנן למדו מהפסוק זקנו במצורע שכתוב ופאת זקנם לא יגלחו וניתן לומר שאסור גם במספריים והפסוק אומר לא תשחית, ואין לומר שחייב גם במלקט ורהיטני שכתוב ופאת זקנם לא יגלחו ונאסר רק גילוח שיש בו השחתה והיינו תער, וכשהתורה אומרת שהמצורע יגלח זקנו הכוונה בתער, ואין לומר שיקיים מצוה גם במלקט ורהיטני שא"כ התורה יכלה לשתוק מהמילה זקנו וממילא היינו אומרים שאם נזיר שעושה איסור מגלח רק בתער מצורע שמקיים מצוה בתגלחתו ודאי יכול לגלח בתער.

שמחמת ההידוק של הבלורית זה מתרפה קרוב לראש, ויש להוכיח ממה שצובעים את הבהמה של מעשר בהמה שהצבע נשאר בסוף והצמר רפוי מתחת, ועוד יש להוכיח ממה שהזקנים צובעים את זקנם שמלבין עיקרי שערם עמוד ב א"כ מוכח שהשיער גדל מעיקרו, אך לפ"ז מה ששנינו שבגילחהו לסטים והשאירו בו כדי לכוף ראשו לעיקרו לא סותר ואם נאמר שהשער גדל מתחת א"כ הם השאירו בו את מה שנזר, ויש לומר שמדובר שהם גילחהו אחר מלאת וכו' א"כ שסותר ז' שהוא לא קיים את מצות התגלחת שלומדים תגלחת טהרה מתגלחת טומאה שכמו שבטומאה מונה ז' כך בטהרה מונה ז' ורבנן קבלו שבז' ימים גדל השיער כדי לכוף ראשו לעיקרו.

כתוב בברייתא שלר' יאשיה אין לומר שנזיר חייב רק בגילוח בתער כי כתוב קדוש יהיה גדל פרע, ור' יונתן סובר שחייב רק בתער ואילו מרט תלש או ספסף פטור, ומה שכתוב קדוש יהיה שעל תער עובר גם בעשה ובלא תעשה, ובברייתא אחרת לומדים בתלש מירט או ספסף שחייב מהפסוק לא יעבור על ראשו, ומה שכתוב תער לא יעבור כדי ללמד שהתגלחת האחרונה היא בתער שאי אפשר ללמוד ממצורע, דף מ שלא לומדים קל מחמור להחמיר עליו, ורבי אומר שזה ניתן ללמוד מתער לא יעבור על ראשו עד מלאת שאחר מלאת התגלחת תהיה רק בתער, ומה שהתורה כתבה את זה בתחילה לומר שכשמגלח בתער בנזירותו לוקה שתיים.

רב חסדא אומר שעל שצורה אחת לוקה בימי נזירותו ואילו שיור ב' שערות מעכבות את תגלחתו, אך סתירת נזירותו היא רק בגילח רוב ראשו בתער ומשמע שבדבר אחר לא, אך בברייתא נאמר לרבות כל המעבירים, אלא יש לומר שגילח כעין תער, וכן שנו בברייתא שנזיר שתלש מירט או ספסף כל שהוא אינו סותר אלא ברוב ראשו ובתער, ור"ש בן יהודה אומר בשם ר"ש שכמו שב' שערות מעכבות בו כך ב' שערות סותרות בו.

שנינו בנגעים שיש ג' שמגלחים ותגלחתם היא מצוה, נזיר מצורע ולויים ואם גילחו שלא בתער או ששיירו ב' שערות לא עשו כלום, והחידוש ברישא של המשנה שהתגלחת היא רק בתער ולא מועיל אם סך בסם, ומה שכתוב בהמשך שגילוח בתער מעכב, אמנם בנזיר לומדים ממה שכתוב תער לא יעבור על ראשו ובלויים כתוב והעבירו תער על כל בשרם אך במצורע לא כתוב תער, ואין לומר שלומדים מלויים במה מצינו שיש תגלחת של מצוה והיא בתער כך במצורע כי ניתן לפרוך שיש תנופה בגופם של לויים, ואם נלמד מנזיר יש לפרוך שקרבנו טעון לחם וקרבן מצורע אינו טעון לחם, אך ניתן ללמוד בצד השווה מנזיר ולויים, ואם תפרוך מאחד יחזור הדין ללמוד